

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 8ον - ΑΡΙΘΜ. 166

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1977

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου Α΄
ἐπὶ τῷ Πάσχα..... 2

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Ἐπίσκεψις Γάλλων προσκυνητῶν εἰς
τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον..... 7
- Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ
Πατριάρχης Ρουμανίας.....10
- Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Μονάχου.....11

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- "Ὁ νόμος εἰς τὴν Καινῆς Διαθήκην ἔξ
ὀρθοδόξου ἐπόψεως" : Ἀνακοίνωσις τοῦ
ἐντεταλμένου ὑφηγητοῦ κ. Β. Στογιάννου
εἰς χριστιανο-εβραϊκὴν συνάντησιν.....13

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤΕΛΕΓΡ. ORTHODOXIA-GENÈVE * ΤΕΛ. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSY, 1292 CHAMBÉSY-GENÈVE, SUISSE

Ἡ Ἐπίσκεψις ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευόμενας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μὲ ἀπλὴν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. Δημητρίου Α' ἐπὶ τῷ Πάσχα.

+ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ
ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Περιφρονοῦντες τὰ μεσονύκτια σκότη, τὰ διασχίζομεν
μέ τό φῶς τῆς λαμπάδας τοῦ Πάσχα, καί διά μέσου τῆς δάφνης
καί τῶν ἀνθέων τοῦ ἔαρος, ἐξερχόμεθα οἱ πιστοί εἰς τήν Ἀνά-
στασιν.

Ἐξερχόμεθα, ἀπό τήν περιοχὴν τοῦ γράμματος καί τοῦ
νόμου, ἀπό τόν κλοιόν τῆς παραδεδεγμένης βιολογικῆς φθορᾶς καί
τοῦ θανάτου, εἰς τήν ἀπέραντον ἔκτασιν τοῦ ὑπαρξιακοῦ ὑπερ-
νόμου τοῦ Δημιουργοῦ, τοῦ Νόμου τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὅπου ἀφθαρ-
σία καί ζωή.

Ἐξερχόμεθα εἰς τήν Ἀνάστασιν, Πάσχα τελοῦντες καί
διάβασιν διαβαίνοντες ἀπό τῆς δουλείας εἰς τήν ἐλευθερίαν. Ἄς
εἶναι ἀρματηλάτης ὁ Φαραώ. Ὅμως, πέραν τούτων, ὑπάρχει ἡ μω-
σαϊκὴ ράβδος, ἡ σταυροτύπως πλήττουσα, καί τό "πεσάχ" γίνεται
Πάσχα.

Ὅσοι πιστοί ἐξερχόμεθα εἰς τήν Ἀνάστασιν, ὑπερβαί-
νοντες ὅλους τούς ἀνθρωπίνους ὑπολογισμούς, τήν μικρόνοιαν καί
τήν μικροψυχίαν, τήν εὐθύνην καί εἰς κάλυψιν τῆς ἰδίας δειλίας
καί τῶν ἰδίων προσωπικῶν συμφερόντων ἀποβλέπουσαν καθαρῶς στε-
ρεότυπον ἀνθρωπίνην, φαρισαϊκὴν ὑποκρισίαν, τὰ ὑψηλά μαθηματι-
κά καί τούς μέχρι τῆς σήμερον ἀνακαλυφθέντας νόμους τῆς φύσεως,
καί μέ τήν πίστιν ἔχοντες γνῶσιν τῶν νόμων ἐκείνων τῆς Δημιουρ-
γίας πού εἶναι κρυμμένοι ἀκόμη ἀπό τόν ἀνθρώπινον νοῦν, ὅμως
ἀποκεκαλυμμένοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μέ ἀγάπην καί ἐκτίμησιν θω-

πεύοντες τό δημιούργημα τοῦ ἀνθρώπου, τόν ἠλεκτρονικόν ἐγκέφαλον, καί μέ ἄκραν συμπάθειαν καί σεβασμόν ἀξιολογοῦντες ὅλα τά μέχρι τῆς τελευταίας ταύτης στιγμῆς ἀνθρώπινα ἐπιτεύγματα, τά ἀποβλέποντα, κατά τήν ἀνθρωπίνην πρόθεσιν, θρησκευτικῶς ἰδεολογικῶς καί μάλιστα φιλοσοφικῶς, ἐπιστημολογικῶς καί ἰδαιτέρως τεχνολογικῶς, δυναμικῶς δέ ὅλων τούτων εἰς τήν ἔκφρασιν των εἰς πολιτικά σχήματα, πρός τήν καλήν ζωήν καί τήν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως ἐξερχόμεθα εἰς τήν Ἀνάστασιν.

Ἐξερχόμεθα εἰς τήν Ἀνάστασιν διά μέσου τῆς ὅλης αὐτῆς ἀντινόμου συνθέσεως τῆς περί ἡμᾶς πραγματικότητος, μιᾶς συνθέσεως ἀνθρωπίνου μεγαλείου καί ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος. Καί εἰς τό καίριον τοῦτο σημεῖον, πού εἶναι ἀποφασιστικόν διά τήν περαιτέρω ἀνθρωπίνην πορείαν, ἡμεῖς, ὡς Ἐπίσκοπος τῆς Πόλεως, ἀπό τό Φανάριον μέ ἀνημμένους τούς φανούς του, κηρύττομεν Ἀνάστασιν καί λέγομεν πρός τήν Ἐκκλησίαν καί τόν κόσμον ὅλον, "Χριστός Ἀνέστη".

Ναί, πρός τήν ὅλην Ἐκκλησίαν καί τόν κόσμον ὅλον. Ὅμως τό ἀπό τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως ἀπευθύνεται προσωπικῶς πρός τόν ἀνθρωπον, τόν κάθε ἀνθρωπον, τόν ἀνθρωπον ὅλων τῶν ἐποχῶν - διότι "Ἀνέστη Χριστός καί νεκρός οὐδεὶς ἐν τῷ μνήματι" - καί μάλιστα, ἀπευθύνεται πρός τόν σύγχρονον ἀνθρωπον.

Αὐτήν τήν στιγμὴν πού δέχεσθε τό Πασχάλιον Εὐαγγέλιον τῆς Ἐκκλησίας ἡμεῖς, μετά τῶν περί ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν, τῶν καί ὑπερτίμων, εἰς τήν βασιλίδα τῶν πόλεων, κυκλοῦμεν τό Ἱερόν Θυσιαστήριον Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, καί ἐπ'αὐτοῦ, θύοντες τόν πασχάλιον Ἀμνόν, τόν αἶροντα τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ἱεουργοῦμεν τήν θείαν καί ἱεράν Λειτουργίαν τοῦ ἀγιωτάτου προκατόχου ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Λοιπόν, ἐφέτος θά δεχθῆτε Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου τό Πασχάλιον Εὐαγγέλιον, τό ὁποῖον ἡμεῖς ἀπλῶς πέμπομεν ἀπό τό Θυσιαστήριόν του καί ἀπό τόν Ἐσταυρωμένον Θρόνον του.

"Ὅποιος ἀπό σᾶς ἦλθεν ἀπό τήν πρώτην ὥραν, ἄς λάβῃ σήμερον τήν δικαίαν ἀμοιβήν του. Ὅποιος ἦλθε μετά τρεῖς

ῥας, εὐχαρίστως ἄς ἑορτάσῃ μαζί μας. Ὅποιος ἦλθε μετὰ ἕξ ῥας ἄς μή ἀμφιβάλῃ, δέν θά ζημιωθῇ. Ὅποιος ἀργήσῃ μετὰ ἑννέα ῥας, ἄς ἔλθῃ χωρίς νά διστάσῃ. Ὅποιος ἔφθασε τήν ἑνδεκάτην ῥαν, νά μή φοβηθῇ τήν καθυστέρησιν· φιλότιμος γάρ ὢν ὁ Δεσπότης, δέχεται τόν ἔσχατον, καθάπερ καί τόν πρῶτον· ἀναπαύει τόν τῆς ἑνδεκάτης, ὡς τόν ἐργασάμενον ἀπό τῆς πρώτης καί τόν ὕστερον ἔλεεῖ, καί τόν πρῶτον θεραπεύει· κἀκεῖνῳ δίδωσι, καί τούτῳ χαρίζεται· καί τά ἔργα δέχεται, καί τήν γνώμην ἀσπάζεται· καί τήν πρᾶξιν τιμᾷ, καί τήν πρόθεσιν ἐπαινεῖ".

Ἀκούσατε τί λέγει Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος; Ὅλα, ἀπό τόν Θεόν εἰς τόν ἄνθρωπον, εἰς τήν τελευταίαν ἀνάλυσίν των, εἶναι χάρις καί δόσις. Καί ἀκόμη ἀκούσατε. Ὁ Δεσπότης εἶναι φιλότιμος, φίλος τῆς τιμῆς. Καί ὡς φίλος τῆς τιμῆς, τιμᾷ τόν ἔσχατον, ὅπως καί τόν πρῶτον, δέχεται τόν τῆς ἑνδεκάτης ὅπως καί τόν τῆς πρώτης. Αὐτός εἶναι ὁ τιμᾶριθμος τοῦ Θεοῦ.

Ἀκούσατε, πάλιν, τί λέγει Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, αὐτήν τήν ὑπερτάτην στιγμὴν τῆς Ἀναστάσεως, πρόθεσις καί γνώμη ἀφ' ἑνός καί πρᾶξις ἀφ' ἑτέρου δέν ἔχουν διακρίσιν. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, λοιπόν, διαπερᾷ τήν ἐπιφάνειαν, διεισδύει εἰς τό ἐντολογικόν ἐσώτατον τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως· καί, πρὶν γίνεῖ Ἄνοδος καί Ἀνάστασις, γίνεται Κάθοδος μέχρις Ἄδου. Καί τότε βλέπομεν καί πιστεύομεν καί βιοῦμεν τήν Ἀνάστασιν τοῦ Θεοῦ. Διότι τότε ἀναγνωρίζομεν, ὅτι τό θεϊκόν τῆς Ἀναστάσεως ἔγκειται εἰς τοῦτο: Διασπᾷ τό, χωρίς βάθος προθέσεως καί γνώμης, ψιμύθιον καί νομικόν κέλυφος τῆς πράξεως καί ἀνιστᾷ τήν γνησιότητα καί τήν εἰλικρίνειαν τῆς γνώμης καί τῆς προθέσεως πού δέν κατηξιώθησαν εἰς τήν τελείωσιν τῆς πράξεως. Τοιουτοτρόπως, ἀποκαλύπτεται εἰς ἡμᾶς τό μυστήριον τῆς ἀναστασίμου συγγνώμης. Διὰ τοῦτο ψάλλει ἡ Ἐκκλησία σήμερον: "συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει". Πάντα.

Ἐξερχόμεθα οἱ πιστοί εἰς τήν Ἀνάστασιν, ἐκθαμβοὶ θεωροῦντες τό περιλάμπον τούς πάντας καί τά πάντα, τά ἐπουράνια, τά ἐπίγεια καί τά καταχθόνια, πασχάλιον φῶς.

"Λοιπόν, ὅλοι εἰσέλθετε εἰς τήν χαράν τοῦ Κυρίου

σας, καί πρῶτοι καί δεύτεροι τόν μισθόν ἀπολαύετε. Πλούσιοι καί πένητες, μετ' ἀλλήλων χορεύσατε. Ἐγκρατεῖς καί ράθυμοι, τήν ἡμέραν τιμήσατε. Νηστεύσαντες καί μή νηστεύσαντες, εὐφράνθητε σήμερον. Ἡ τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες. Ὁ μόνος πολὺς, μηδεὶς ἐξέλθη πεινῶν... μηδεὶς θρηνεῖτω πενίαν... μηδεὶς ὀδυρέσθω πταίσματα· συγγνώμη γάρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε. Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἠλευθέρωσε γάρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος".

Βλέπετε, πιστοὶ Ὁρθόδοξοι, τί λέγει ὁ κῆρυξ τῆς Ἀναστάσεως Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀλλὰ καί τί πρεσβεύει ὁ ἐκεῖνου θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Δέν ὑπάρχει διάκρισις πρῶτου καί ἐσχάτου, μεταξὺ τοῦ τῆς πρώτης καί τοῦ τῆς ἐνδεκάτης. Δέν ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ πτωχοῦ καί πλουσίου. Διάκρισις μεταξὺ πεινῶντος καί χορτασμένου. Δέν ὑπάρχει διάκρισις, ἀλλ' ὅμως σήμερον ἡμεῖς, εἰς τὴν παροῦσαν διάρθρωσιν τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, ὡς Ἐκκλησία, διακρίνομεν τόν πτωχόν καί τόν πεινῶντα, τοὺς θέτομεν εἰς πρώτην μοῖραν, καί λέγομεν: πρέπει νὰ πρυτανεύσῃ ἡ δικαιοσύνη. Δέν ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ νηστεύοντος, ἐγκρατοῦς, ἀφ' ἑνός καί ραθύμου ἀφ' ἑτέρου. Οἱ πάντες δεκτοὶ εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἀναστάσει. Ἡ Ἀνάστασις διὰ πάντας, διότι εἶναι Ἀνάστασις, Ἀνάστασις, πρό παντός, τῶν πεπτωκότων.

Εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἱερὰν Μοῆν τῆς Χώρας, Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Ἀναστάς ἀπὸ τῶν νεκρῶν, ἐμφανίζεται εἰς ἔκπαυλον νωπογραφίαν ἐγείρων τόν Ἀδάμ καί τὴν Εὐάν, τοὺς πρωταιτίους τῆς ἀνθρωπίνης πτώσεως. Ἄν ὁ Ἀναστάς Χριστός ἐγείρῃ τοὺς πρωταιτίους, πόσον μᾶλλον τοὺς ἀπογόνους τῆς πτώσεως; Αὐτὴ εἶναι ἡ χριστοπαράδοτος, διὰ τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων, πίστις καί παράδοσις ἡμῶν, ὅπως τὴν διειτύπωσεν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Αὐτὸ εἶναι τὸ κήρυγμα ἡμῶν τῆς Ἀναστάσεως πρὸς τόν κόσμον ὅλον, ὅτι Χριστός Ἀνέστη καί τὰ πάντα ἔχουν Ἀνάστασιν.

Ταῦτα, ἐπαναλαμβάνομεν, ἡμεῖς ὁ ἀνάξιος τοῦ Χρυσόστομου διάδοχος, ἀπὸ τοῦ ἰδίου θυσιαστηρίου καί ἀπὸ τοῦ ἰδίου θρόνου του, ἐπὶ τῷ ἐφετεινῷ Ἀγίῳ Πάσχα.

Καί μέ τάς Μυροφόρους, τόν Πέτρον καί τόν Ἰωάν-
νην, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, καί μέ τόν Ἱερόν Ἰωάν-
νην τόν Χρυσόστομον κηρύττοντες αὐτήν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί τῷ
κόσμῳ συνοψίζομεν τό κήρυγμα τοῦτο εἰς ταῦτα :

Ἐπί τῇ Ἀναστάσει σωτηρίαν πρός ὅλους τοὺς ἀνθρώ-
πους, ἐν συγγνώμῃ πρός αὐτούς πενίαν καί πλοῦτον εἰς δικαίαν
κατανομήν, εἰς ἔμπρακτον ἐφαρμογήν τῆς δικαιοσύνης κηρύττομεν,
ἐλευθερίαν δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐλευθερίαν μέχρι τόν θάνα-
τον καί ἀπό τόν θάνατον, διότι ὁ Χριστός Ἀνέστη. Καί λέγομεν
μέ τόν Ἱερόν Χρυσόστομον : "Ποῦ σου, θάνατε, τό κέντρον :
Ποῦ σου, Ἄδη, τό νῆκος; Ἀνέστη Χριστός".

Λοιπόν, ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ, λέγομεν ὑμῖν
παῖσιν : Οὔτε θάνατος, οὔτε Ἄδης ὑπάρχουν, ἀλλ' εἷς καί μόνον,
ὁ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάς Χριστός. Ἄς ἀκούσῃ τό κήρυγμα τοῦτο
ὁ κόσμος ὅλος :

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Τῷ Ἀναστάντι Χριστῷ δόξα, τιμή καί προσκύνησις
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

Ἅγιον Πάσχα 1977

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως διάπυρος πρός Θεόν
εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Ἐπίσκεψις Γάλλων προσκυνητῶν εἰς τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον.

Τήν Κυριακήν, 27 Μαρτίου, πλέον τῶν 500 Γάλλων προσκυνητῶν, συνοδευομένων ἀπό 60 περίπου ρωμαιοκαθολικούς ἱερεῖς, ἐπεσκέφθησαν τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχη, μετὰ ἀπό εὐρείαν περιοδείαν εἰς τοποθεσίας καί πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας γνωστάς ἀπό τήν ἱεραποστολικήν δρᾶσιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Οἱ προσκυνηταί καί οἱ συνοδοί των ἐγένοντο δεκτοί ὑπό τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου κατὰ τήν χοροστασίαν τήν ὁποίαν ἐτέλεσεν Ὁὗτος εἰς τόν ἱερόν ναόν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Βαφροχωρίου (Μπογιατζίκιοϊ).

Εἰς τήν πρός τόν Πατριάρχη προσφώνησίν του ὁ προϊστάμενος τῆς ομάδος P. Roch εἶπε τά ἑξῆς :

"Παναγιώτατε,

"Ἐχετε ἐνώπιόν σας πλέον τῶν 500 χριστιανῶν, προερχομένων ἀπό ὅλας τάς γωνίας τῆς Γαλλίας, μερικούς ἀπό τό Βέλγιον, ἀκόμη δέ καί ἓνα ἀπό τόν Καναδάν.

Ἦκολουθήσαμεν τά ἕχνη τοῦ Ἀγίου Παύλου ἥ, ἀκριβέστερον, ἐπλεύσαμεν εἰς τά ὕδατα ὅπου ἐκεῖνος ἐπλευσε καί διεσταυρώθημεν μέ τούς δρόμους πού ἐκεῖνος εἶχεν ἀκολουθήσει.

Ἐπεσκέφθημεν τήν Πέργην, ἓνα μέρος τῆς Παμφιλίας, τήν Ἔφεσον, ὅπου ὁ Παῦλος διέμεινε διά πολλούς μῆνας. Ἐπεσκέφθημεν τήν Πάτμον, τήν νῆσον τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, τοῦ θεολόγου. Εἶναι ὅλα αὐτά περιοχαί ἀνήκουσαι εἰς τό Πατριαρχεῖον σας.

Ἡύχθημεν καί ἐπεζητήσαμεν τήν τιμήν νά γίνωμεν δεκτοί ὑπό τῆς Παναγιότητός σας διά πολλαποῦς λόγους :

Κατέχεται τήν πρώτην Ἔδραν τῶν Ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἶσθε ὁ διάδοχος ἑνός Ἐπισκόπου ἐξόχου κύρους, τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, ὁ ὁποῖος εἰργάσθη πολύ διά τήν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν. Καί σεῖς ὁ ἴδιος, εἰς τάς ἀρχάς τῆς Πατριαρχίας σας, ἐθεωρήσατε χρέος σας νά δηλώσετε ὅτι εἶσθε ἀποφασισμένος νά ἀκολουθήσετε τόν δρόμον τοῦ διασῆμου προκα-

τόχου σας. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ἠύχθημεν νὰ ἔλθωμεν νὰ χαιρετήσωμεν τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα διὰ νὰ ἐκφράσωμεν πρὸς Αὐτήν, τὴν πλήρη σεβασμοῦ ἐκτίμησίν μας καί τὰ θερμά μας πρὸς Αὐτήν αἰσθήματα. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐπιθυμοῦμεν νὰ δηλώσωμεν τὴν θέλησίν μας νὰ ἐργασθῶμεν καί ἡμεῖς, ἀπὸ τῆς ταπεινῆς θέσεώς μας, διὰ τὴν προαγωγήν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν, ἐν τῇ ὑπακοῇ, συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καί πρὸς τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Μᾶς ὑπεδέχθητε μέ προσήνειαν καί, ἐπὶ πλέον, ἐκάματε δεκτὸν τὸ αἴτημά μας νὰ συγκεντρωθῶμεν ὄχι εἰς μίαν σὺνήθη αἵθουσαν, διὰ μίαν ἐπίσκεψιν ἢ ὁποία θὰ ἦτο δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐθιμοτυπικὴ, ἀλλ' εἰς μίαν Ἐκκλησίαν σας, ὅπως-ἐκείνην ἐντὸς τῆς ὁποίας αἱ Ἁγιότητές των ὁ Πάπας ἡμῶν Παῦλος Στ' καί ὁ αἰδέσιμος προκάτοχός σας Ἀθηναγόρας προσηυχήθησαν μαζί καί ἀντήλλαξαν τὸ ἀδελφικὸν φίλημα τῆς Εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ. Ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμά των, ἠνωμένοι μέ τοὺς ἀδελφούς μας τῶν Ἐκκλησιῶν μας, τὰς ὁποίας ὁ Παῦλος Στ' ὠνόμασε, μέ τὴν εὐκαιρίαν αὐτήν, Ἀδελφὰς Ἐκκλησίας, ἐπιθυμοῦμεν νὰ προσευχηθῶμεν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν σας διὰ τὴν ἐνότητα τὴν ὁποίαν θέλει ὁ Χριστός, μέ τὰ μέσα πού θέλει, κατὰ τὴν ὥραν πού θέλει. Δέν ἀγνοοῦμεν τὰ ἐμποδια, ἀλλὰ εὐχόμεθα ἡ ὥρα αὐτὴ νὰ σημάνη τὸ ταχύτερον δυνατόν καί λέγομεν πρὸς τὸν Κύριον : Κύριε δός ἵνα ὧμιν ἓν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ.

Μετά τὴν προσευχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ὁμάς τῶν προσκυνητῶν ἀνέπεμψε θερμὴν δέησιν διὰ τὴν τῶν πάντων ἐνότητα ὡς καί τὴν ἄφεσιν τῶν διαιρέσεων, τῆς ἀδιαφορίας τῶν μὲν πρὸς τοὺς δέ, τῶν σκέψεων καί τῶν λόγων τῶν στερουμένων ἀγάπης, τῶν πράξεων πού, κατὰ τὸ παρελθόν, ἐτραυμάτισαν, ἔλαβε τὸν λόγον ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος εἶπε πρὸς αὐτούς τὰ ἀκόλουθα :

"Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Αἰσθανόμεθα ἰδιαιτέραν χαράν καί συγκίνησιν δε-
χόμενοι ὑμᾶς σήμερον εἰς τήν ὠραίαν μας Πόλιν ὡς περιηγητάς,
ὡς προσκυνητάς, ὡς ἀδελφούς προσφιλεστάτους ἐν τῷ ἐνὶ κοινῷ
Πατρί ἡμῶν, μέ τοῦ Ὀποίου τό ὄνομα τιμώμεθα ὅλοι ("Χριστια-
νοί") καί ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ὀποίου εἴμεθα ὅλοι μυστικῶς ἠνω-
μένοι παρά τάς ἐξωτερικάς ἱστορικάς μας διαφοράς.

Ἦς εὔ παρέστητε, λοιπόν, ἐν μέσῳ ἡμῶν.

Προέρχεσθε ἀπό μίαν χώραν, μέ τήν ὁποίαν τό
καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον εἶχεν ἀνέκαθεν ἀγαθὰς
σχέσεις ἐν ἐκτιμῆσει τῆς ὑψηλῆς στάθμης τοῦ πολιτισμοῦ
καί τῆς Παιδείας αὐτῆς, ὡς καί τῆς συμβολῆς αὐτῆς εἰς τήν
ἐξάπλωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν καί τῶν Χριστιανικῶν
ἰδεωδῶν. Εἰς ἔνδειξιν τῆς ἐκτιμῆσεως ταύτης ἀπέστειλε τό
Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον πρό τινων ἐτῶν εἰς Γαλλίαν εἰδι-
κόν ἀπεσταλμένον αὐτοῦ διὰ νά τιμήσῃ τήν μνήμην τοῦ μεγάλου
Τέκνου αὐτῆς Στρατηγοῦ Ντέ Γκώλλ.

Ἡμεῖς ἐδῶ εἰς αὐτήν τήν ἱστορικήν πόλιν τῶν οἰκου-
μενικῶν καί ἄλλων συνόδων, τῆς ἐντόνου μοναστικῆς ζωῆς, τῆς
ἐκκλησιαστικῆς δράσεως, τῶν θεολογικῶν συγγραφῶν, συνεχίζο-
μεν μέ τήν χάριν τοῦ θεοῦ τό ἔργον τοῦ Χριστοῦ : ἔργον εἰρή-
νης, καταλλαγῆς, κατανοήσεως, ὑπομονῆς, προσευχῆς, πίστεως,
ἐλπίδος, ἀγάπης - πρό παντός ἀγάπης πρός πάντας.

Μέσα εἰς τά πλαίσια αὐτῆς τῆς ἀγάπης καί τοῦ χρι-
στιανικοῦ ἀνοιγματος τοποθετοῦνται καί αἱ ἐξαιρετικά σχέσεις
ἡμῶν, Καθολικῶν καί Ὀρθοδόξων, τῶν τελευταίων τούτων ἐτῶν,
τάς ὁποίας ἐνεκαινίασαν οἱ ἀείμνηστοι μεγάλοι ἐκκλησιαστικοί
ἄνδρες Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' καί Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, ὁ μέγας
προκάτοχος ἡμῶν, καί συνεχίζομεν σήμερον ἡμεῖς μετά τοῦ προσ-
φιλεστάτου πρεσβυτέρου ἡμῶν ἀδελφοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Στ'.

Ἐν τῇ πορείᾳ τῶν σχέσεων ἡμῶν τούτων, συνεστήσαμεν
ἐκατέρωθεν Τεχνικάς ἐκ θεολόγων Ἐπιτροπὰς, αἱ ὁποῖαι εἶναι
ἐπιφορτισμέναι μέ τήν προετοιμασίαν τοῦ μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν
Ἐκκλησιῶν θεολογικοῦ διαλόγου. Καί εἶναι ἀπαραίτητος ὁ θεολο-
γικός οὗτος διάλογος, διότι, ὡς ὀρθότατα ἐτόνισεν ὁ Πάπα Παῦ-

λος ὁ Στ' εἰς πρόσφατον προσφώνησίν του πρὸς τὰ μέλη τῆς Γραμματείας διὰ τὴν Ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν, "ἡ ἀναζήτησις τῆς Ἐνότητος ἀπαιτεῖ πλήρη πιστότητα εἰς πάσας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀληθείας".

Ἀδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ἡ ἐπίσκεψις σας ἐδῶ πραγματοποιεῖται τὰς παραμονάς τοῦ Πάσχα, τὸ ὁποῖον ἐφέτος θὰ ἐορτάσωμεν ἀπὸ κοινοῦ.

Πορευόμενοι μετὰ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Γολγοθᾶν καὶ τὴν Ἀνάστασιν, ἃς ἐνθυμηθῶμεν ὅλοι καὶ ἃς ἐπαναλάβωμεν κατὰ τὰς προσευχὰς μας τῶν ἁγίων αὐτῶν ἡμερῶν τὴν προσευχὴν τὴν ὁποῖαν Ἐκεῖνος ἀπηύθυνεν ἐναγωνίως πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα Του μικρὸν πρὸς τοῦ Πάθους Του. Τὴν προσευχὴν "ἵνα πάντες ἐν ὧσι".

Σεῖς δέ ἐπιστρέφοντες εἰς τὰ ἴδια, παρακαλοῦμεν κομίσατε εἰς τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐνοριῶν σας, εἰς τὰς οἰκογενεῖας εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ εἰς τοὺς φίλους σας, ἀφ' ἐνός μὲν τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἅπαντες ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχεῖῳ καὶ ἅπαντες οἱ Χριστιανοὶ τῆς Πόλεως ταύτης προσεύχονται καὶ ἐργάζονται διὰ τὴν πραγμάτων τῆς προσευχῆς ταύτης τοῦ Κυρίου, ἀφ' ἑτέρου δέ τὴν εὐλογίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τὰς καλυτέρας εὐχὰς του ὅπως ἐορτάσητε ὅλοι χαρούμενο Πάσχα.

Καλὸ ταξίδι.

- Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας.

Κατόπιν μακρᾶς ἀσθενείας ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον τὴν Δευτέραν 28 Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας Ἰουστινιανός. Ἡ κηδεῖα τοῦ μεταστάντος ἐγίνε τὴν Πέμπτην 31 Μαρτίου παρουσίᾳ ἐκπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξεπροσωπήθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γαλλίας κ. Μελετίου. Δέν ἀνεκοινώθη πότε θὰ γίνῃ ἡ ἐκλογή τοῦ νέου προκαθημένου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας. Τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἦτο ἀπὸ καιροῦ ἤδη, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀσθενείας τοῦ μεταστάντος, ὁ σεβ. Μητροπολίτης Μολδαβίας καὶ

Σουτσιάβας κ. Ἰουστίνος.

Ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Ἰουστινιανός συγκαταλέγεται μεταξύ τῶν διαπρεπεστέρων ἐκπροσώπων τῆς Ὁρθοδοξίας κατά τήν μετά τόν Β' Παγκόσμιον πόλεμον περίοδον. Προερχόμενος ἀπό τόν ἔγγαμον ἑφημεριακόν κληρὸν, ἐνετάχθη μετά τήν χρείαν του εἰς τόν ἄγαμον καί προήχθη εἰς ἐπίσκοπον. Τήν 12ην Αὐγούστου 1945 ἀναλαβὼν καθήκοντα βοηθοῦ ἐπισκόπου τῆς Μητροπόλεως Μολδαβίας. Μετ' οὐ πολὺ δέ ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας Μητροπολίτης Μολδαβίας. Τό 1948 ἐξελέγη Πατριάρχης Ρουμανίας καί προέστη τῆς Ἐκκλησίας του κατά τὰ κρίσιμα μεταπολεμικά ἔτη τῆς μεταβάσεως τῆς χώρας εἰς τόν σοσιαλισμόν. Θεωρεῖται ὡς ὁ δημιουργὸς τοῦ θαύματος τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία, ἀνακηρυχθεῖσα αὐτόνομος ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τό 1885 καί Πατριαρχεῖον τό 1925, ἔχει νά ἐπιδείξη μετά τόν πόλεμον ἐξαιρετικὴν ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν, καλλιέργειαν τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης ὡς καί εὐρεῖαν ποιμαντικὴν καί κοινωνικὴν δραστηριότητα. Τό Πατριαρχεῖον Ρουμανίας ἀριθμεῖ σήμερον 18 ἑκατομμ. πιστῶν. Οἱ εἰς αὐτό ὑπαγόμενοι κληρικοὶ ἔχουν ἅπαντες ἀνωτέραν πανεπιστημιακὴν μόρφωσιν.

Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Μονάχου.

Ὁ Καθηγητὴς Joseph Ratzinger ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Στ' Ἀρχιεπίσκοπος Μονάχου καί Φραιμβούργου. Πρόκειται περὶ τοῦ διακεκριμένου καθηγητοῦ τῆς Συστηματικῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Regensburg, ὁ ὁποῖος διαδέχεται τόν πρό ὀκταμήνου ἐκδημήσαντα εἰς Κύριον Ἀρχιεπίσκοπον Μονάχου Καρδινάλιον Ἰούλιον Döpfner.

Ὁ καθηγητὴς Ratzinger ἐγεννήθη τήν 16ην Ἀπριλίου 1927 ἐν Markt1 (Inn). Ἀπὸ τοῦ 1946 ἕως 1951 ἐσπούδασεν εἰς τήν ἀνωτέραν φιλοσοφικο-θεολογικὴν Σχολὴν ἐν Freising καί εἰς τό Πανεπιστήμιον τοῦ Μονάχου φιλοσοφίαν καί θεολογίαν. Τό 1951

ἐχειροτονήθη προεσβύτερος, τό ἔτος 1952 διδάσκει εἰς τήν Σχολήν τοῦ Freising. Μετά τήν προαγωγήν του εἰς Διδάκτορα τῆς θεολογίας ἐκλέγεται καθηγητής τό ἔτος 1957. Ἀπό τοῦ ἔτους 1959 διδάσκει εἰς τό Πανεπιστήμιον Βόννης, Münster, Tybīngης καί Regensburg ὅπου εἶναι σήμερον ἀντιπρόεδρος. Ὑπῆρξε θεολογικός Σύμβουλος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Κολωνίας Καρδιναλίου Josef Frings κατά τήν διάρκειαν τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ. Οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Γερμανίας τόν προσέλαβον ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς πίστεως, τό δέ Βατικανόν εἰς τήν παπικήν θεολογικήν ἐπιτροπήν. Εἶναι πολυάριθμα τά συγγράμματα αὐτοῦ τά ὁποῖα τόν κατέστησαν διεθνῶς γνωστόν. Ἀναφερόμεν ὠρισμένα ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων "εἰσαγωγή εἰς τόν χριστιανισμόν", "ἐπισκοπᾶτον καί παπισμός", ὁ νέος λαός τοῦ θεοῦ".

Ἡ Αὐτοῦ θειοτάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Δημήτριος καί ἡ περί Αὐτόν Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνεκήρυξαν αὐτόν Εὐεργέτην τοῦ ἐνταῦθα Ὁρθοδόξου Κέντρου.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- "Ὁ νόμος εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἐξ ὀρθοδόξου ἐπόψεως" :
Ἀνακοίνωσις τοῦ ἐντεταλμένου ὑφηγητοῦ κ. Βασιλείου Στογιάννου
εἰς χριστιανο-εβραϊκὴν συνάντησιν.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Λουκέρνης ὠργάνωσε μεταξὺ
16 καὶ 18 Μαρτίου 1977 ἀκαδημαϊκὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ θέματος:
"Ἡ ἔννοια τοῦ Νόμου εἰς τὴν Παλαιάν καὶ τὴν Καινὴν Διαθή-
κην", εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος τόσον χριστιανοὶ ὅσον
καὶ Ἰουδαῖοι συζητηταί. Κατωτέρω δημοσιεύομεν ἀποσπάσματα
ἐκ τῆς Ἀνακοινώσεως τοῦ ὀρθοδόξου εἰσηγητοῦ ὑφηγητοῦ κ.
Β. Στογιάννου, ἡ ὁποία ἔφερε τὸν τίτλον: "Ὁ νόμος εἰς τὴν
Καινὴν Διαθήκην ἐξ ὀρθοδόξου ἐπόψεως" :

"Ἡ διδασκαλία καί, πρό πάντων, ἡ δρᾶσις τοῦ
Ἰησοῦ δέν εἶναι δυνατόν νά ἐννοηθοῦν χωρὶς μίαν συνει-
δητὴν ἀντίθεσιν τοῦ Διδασκόλου πρός τὴν ραββινικὴν εὐσέ-
βειαν τὴν συνισταμένην εἰς τὴν τήρησιν τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου.
Κατὰ πόσον ἐπρόκειτο ἐν προκειμένῳ διὰ μίαν νέαν ἐρμηνείαν
ἢ μίαν ριζικὴν θεώρησιν τοῦ ὑπάρχοντος, εἶναι δύσκολον
νά εἴπωμεν. ἐν τούτοις, ἕνα πρᾶγμα συνάγεται εὐκρινῶς ἐκ
τῆς συνοπτικῆς παραδόσεως : ἡ στάσις τοῦ Ἰησοῦ ἀπέναντι
τοῦ μωσαϊκοῦ Νόμου δέν ἦτο ἡ συνήθης. Οὕτω, εἰς τὴν ἀρχὴν
τοῦ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγελίου λέγεται, ὅτι ὁ Ἰησοῦς διεξά-
γει μέ τούς Φαρισαίους μίαν ἀντιδικίαν περί τῆς ἀργίας
τοῦ Σαββάτου. Πρόκειται διὰ τὴν συγκεκριμένην ἐκείνην
περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν "ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τούς στάχους" (Μάρκ. 2,23). Ὁ Ἰησοῦς
δίδει εἰς τούς Φαρισαίους δύο ἀπαντήσεις : ἡ πρώτη εἶναι
τυπικῶς ραββινικὴ : "οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαυῖδ
ὅτε χρεῖαν ἔσχε καὶ ἐπέπεισεν αὐτός καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; Πῶς εἰς -
ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ...καὶ τούς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν,

οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μή τοῖς ἱερεῦσι, καί ἔδωκε καί τοῖς σύν αὐτῷ οὔσι;" (Μάρκ. 2,25-26). Διὰ τὰς λέξεις αὐτάς οὐδεὶς Ἰουδαῖος τηρητῆς τῆς παραδόσεως σκανδαλίζεται, διότι εἰς τὴν νομικὴν ἐρώτησιν δίδεται ὡς ἀπάντησις μία νομικὴ ρῆτρα. Τό αὐτό ἰσχύει καί ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην ἀπάντησιν τοῦ Ἰησοῦ: "τό Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τό Σάββατον" (Μάρκ. 2,27), ἀντίστοιχον πρὸς ἀνάλογον, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ ραββὶ Σίμων μπέν Μενασγιά (περὶ τό 180 μ.Χ.). Ἔως ἐδῶ ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθεῖ ἕνα γνωστόν δρόμον. Καθὼς ὁμως προχωρεῖ εἰς τὴν ἀπάντησίν του διαφοροποιεῖται ἀποτόμως ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του: "ὥστε κύριός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ Σαββάτου" (Μάρκ. 2,28). Τοῦτο δέν ἀποσκοπεῖ ἀπλῶς νά ἐπαναλάβῃ τὴν προηγουμένην ἀπάντησιν, ἀλλὰ νά τὴν θεμελιώσῃ: ἡμπορεῖ κανεὶς νά παραβῆ τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου, διότι ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου εἶναι κύριος, κυρίαρχος τοῦ Σαββάτου. Ἐδῶ ἔχομεν, ἐπομένως, ἐν σπέρματι τὴν νέαν ἀντίληψιν περὶ τοῦ Νόμου, ἡ ὁποία δέν εἶναι ἀπλῶς μία ριζικὴ ἐφαρμογὴ ἢ μία νέα ἐρμηνεία αὐτοῦ, ἀλλὰ μία ἀντιδιαστολὴ τῆς ὑψηλῆς ἀύθεντίας τοῦ Ἰησοῦ ὡς τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Νόμον. Ὡς Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ Ἰησοῦς κύριος τοῦ Σαββάτου καί ὡς ἐκ τούτου ὁ ἀκροατῆς του δέν εἶναι πλέον δεσμευμένος ἀπὸ τὰς ἐπιταγὰς τοῦ Νόμου. Ἡ ριζικὴ ἀλλαγὴ δέν συμβαίνει, κατὰ ταῦτα, ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν ἢ τὴν ριζικότητα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸν Νόμον, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴν ἀντιπαράθεσιν τοῦ Νόμου ἀφ' ἑνός καί τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ ἀφ' ἑτέρου. Τοῦτο δέν σημαίνει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦλθε νά καταργήσῃ τὸν Νόμον: ἀλλ' ὅτι ὡς ὁ ἐσχατολογικὸς ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς δράσεώς του ἀποκαθιστᾷ τὴν ἀληθῆ σχέσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, καί "πληροῖ" ἔτσι τὸν σκοπὸν τοῦ Νόμου: διὰ πρώτην φοράν καί διὰ παντός...

Εἶναι ἀδύνατον νά ἐκθέσωμεν ἐδῶ συνοπτικῶς ὁλόκληρον τὴν παυλιανὴν θεωρίαν περὶ Νόμου. Ὑπὸ μορφήν θέσεων δυνάμεθα μόνον νά ὑποβάλωμεν ὠρισμένα σημεῖα τῆς :

1. Ὁ πολεμικὸς τόνος τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς (εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀντίθεσις Νόμου καί Πίστεως προεβάλλετο κατὰ δραματικὸν τρόπον) μεταβαίνει, εἰς τὴν Πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολήν, εἰς μίαν περισσότερον εἰρηνικὴν διαπραγματεύσιν, χωρὶς ὁμως νά μεταβάλλεται οὐσιωδῶς ἡ χριστολογικὴ ἀξιολόγησις τοῦ Νόμου.

2. Αἱ παυλιαναὶ ἀποφάνσεις περὶ τοῦ Νόμου πρέπει νά ἐννοηθοῦν εἰς τὰ πλαίσια πάντοτε μιᾶς, χριστολογικῶς θεμελιωμένης, Σωτηριολογίας καί ὄχι ἀπλῶς ὑπὸ ἠθικὴν ἢ ἀνθρωπολογικὴν ἔννοιαν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ Παῦλος δέν θεωρεῖ τὴν σχέσιν Νόμος-Εὐαγγέλιον ὑπὸ τὴν διαζευτικὴν ἔννοιαν: (εἴτε) δικαίωσις τοῦ ἀνθρώπου ἐξ ἔργων Νόμου, (εἴτε) δικαίωσις του ἐκ τῆς πίστεως εἰς τὸν Χριστόν, ἀλλ' ἐννοεῖ τό ὅλον ὑπὸ τὴν ὄψιν τῆς χριστιανικῆς ἐμπειρίας. Ὁ Νόμος δέν εἶναι ἕνας χωριστός δρόμος πρὸς τὴν σωτηρίαν (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἕνα

ἄλλον, τόν δρόμον τῆς πίστεως εἰς τόν Χριστόν), ἀλλά ἓνας δρόμος ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ εἰς ἀδιέξοδον μόνον ἐφ' ὅσον ἀπομονωθῆ καί ἀπολυτοποιηθῆ. Αὐτή ἡ νέα ἀντίληψις περί τοῦ Νόμου προκύπτει ἀπό τό ἔργον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπομένως ὄχι ἀπό μίαν ἀνθρωπίνην ἐμπειρίαν, ἀλλά ἀπό μίαν νέαν ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ.

3. Ὁ Νόμος εἶναι ἓνα μόνον τμήμα τῆς ὅλης ἱστορίας τῆς Σωτηρίας, τῆς ὁποίας ἡ συνέχεια ἐξασφαλίζεται ὄχι ἀπό ἓνα λαόν (τόν Ἰουδαϊκόν, ἢ ἄλλον), ἀλλά μόνον ἀπό τόν Θεόν τόν ἴδιον. Ἡ ἀδυναμία, ἐπομένως, τοῦ Νόμου ἐν σχέσει πρός τήν Σωτηρίαν δέν ὀφείλεται εἰς τόν Θεόν, ἀλλ' εἰς τήν ἀσθένειαν καί θνητότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Νόμος δέν εἶναι δυνατόν νά σώσῃ τόν ἀνθρώπον ὅσον οὗτος εὐρίσκεται ὑπό τήν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου. Ὑπό αὐτήν τήν ἐννοίαν ἡμπορεῖ κανεῖς νά ὁμιλῇ περί τῆς ἀδυναμίας πληρώσεως τοῦ Νόμου.

4. Μόνον ἐν Χριστῷ καί μέ τήν κατευθύνουσαν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡμπορεῖ ὁ ἀνθρώπος νά πληρῶσῃ τόν σκοπόν τοῦ Νόμου, ἀλλά, εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν, δέν χρειάζεται πλέον τήν βοήθειαν τοῦ Νόμου...

Ἐπιθυμῶ, ὡς κατακλιεῖδα, νά ἀναφέρω ἓνα ἰδιοτύπως ὀρθόδοξον σημεῖον εἰς τά ἀνωτέρω : τήν ἀπουσίαν τῆς διαζεύξεως Νόμος καί, ἢ Εὐαγγέλιον, ἡ ὁποία σχεδόν ἀποκλειστικῶς κυριαρχεῖ εἰς τήν Δύσιν ἀπό τῆς Μεταρρυθμίσεως καί ἐξῆς. Ἡ ἀπουσία αὐτή δέν ἀποτελεῖ ἀπόρροια μιάς ἀπομονώσεως τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅπως ἴσως θά ἔτεινε κανεῖς, ἀπλουστεύων τά πράγματα, νά ὑποθέσῃ, ἀλλά εἶναι συνισταμένη τελείως διαφορετικῶν θεολογικῶν προϋποθέσεων. Ἐχει ἤδη συχνά παρατηρηθῆ, ὅτι οἱ Ἐκκλησιαστικοί Πατέρες τῆς Ἀνατολῆς δέν ἀσχολοῦνται τόσον μέ τόν πρόβλημα τῆς Δικαιώσεως, ὅσον, κυρίως, μέ τήν ἀνάπλασιν ἢ τήν μεταμόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ Χριστοῦ καί ἐν Χριστῷ. Μία σύγκρισις μεταξύ τοῦ ἔργου τοῦ Ἀνσέλμου "Διατί ὁ Θεός ἐγένε ἀνθρώπος" καί τοῦ ἔργου τοῦ Ἀθανασίου "Περί τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου" δύναται νά δείξῃ καθαρῶς τήν θεμελιώδη διαφοράν.

Μεταμόρφωσις εἶναι ὁ σκοπός τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος, διὰ τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Λόγου, ἐβίωσε τήν ἐμπειρίαν τῆς ἀναπλάσεως. Ἀνάπλασις εἶναι ἡ "καινή κτίσις" τοῦ ἀνθρώπου ἐν Χριστῷ, ἡ ὄντολογική μεταβολή τοῦ παλαιοῦ Ἀδάμ διὰ τοῦ σαρκωθέντος Λόγου. Ἡ μεταβολή αὐτή εἶναι τό ὄντολογικῶς νέον, τό ὁποῖον ὁ ἀνθρώπος βιώνει διὰ τῶν μυστηρίων εἰς τήν Ἐκκλησίαν. Ἀπόρροια τούτου εἶναι ἡ μεταμόρφωσις, ἡ μεταλλάγή τοῦ ἀνθρώπου, ὁ συνεχῆς ἀγών του νά ἀλλαγῆ εἰς εἰκόνα Χριστοῦ, δηλ. εἰκόνα Θεοῦ: κἀτι, ἐπομένως, τό δυναμικόν

ὄχι τό στατικόν. Ἡ Μεταμόρφωσις συμπεριλαμβάνει βεβαίως καί τήν ἠθικὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἀνθρώπου, τήν χριστιανοποίησιν τῆς καθημερινῆς του ζωῆς, ἀλλά δέν ἔμπορεῖ νά περιορισθῆ μόνον εἰς τήν διάστασιν τῆς ἠθικῆς. Δέν μάς δίδει, ἄρα, τήν ἰδυνατότητα νά θεωρήσωμεν τόν Νόμον μεμονωμένως - ἢ ὡς ἓνα ἀντίβαρον τοῦ Εὐαγγελίου - ἀλλά μόνον ὡς μέρος τῆς μιᾶς Γραφῆς, μέρος τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας οἰκονομίας διὰ τήν λύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν Χριστῷ".